

Pechgeneratie leent meer, maar huizenbezit gelijk

Bij de herinvoering van de basisbeurs in 2023 kwam de ‘pechgeneratie’ centraal te staan: studenten die geen basisbeurs kregen en moesten lenen. Hoe staat deze generatie er nu voor in schulden en huizenbezit?

LIZ-ANCELLY DA SILVA COSTA

Trainee bij De Nederlandsche Bank (DNB)

CINDY BIESENBECK

Principal economist bij DNB

Deze bijdrage is gebaseerd op de masterscriptie van Liz-Ancelly da Silva Costa aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Tussen het studiejaar 2015/16 en 2022/23 vielen studenten in het hoger onderwijs onder het sociaal leenstelsel – en dat kwam niet zonder kritiek. Het vooruitzicht op een hoge studieschuld zou jongeren kunnen ontmoedigen om te gaan studeren (Van den Berg en Van Gaalen, 2018). Daarnaast werd gevreesd dat een hogere studieschuld zou leiden tot een minder hoge hypotheek, waardoor het woningbezit onder jongeren zou afnemen (SER, 2021). Per studiejaar 2023/24 is het sociaal leenstelsel weer vervangen door de basisbeurs.

In dit artikel bepalen wij middels een *difference in differences*-analyse het effect van het sociaal leenstelsel op de studieschuld en het woningbezit van recent afgestudeerden.

Data

Voor de analyse gebruiken we microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek op persoonsniveau. We volgen negen jaargangen studenten tot 2023. De eerste jaargang omvat alle studenten die in schooljaar 2005/06 in de derde klas havo of in de vierde klas vwo zaten, en de negende jaargang de groep voor wie dit in schooljaar 2013/14 het geval was. Elke jaargang bestaat uit ongeveer 80.000 studenten.

Toename in studieschuld

Na de invoering van het sociaal leenstelsel zijn de studieschulden flink gestegen (figuur 1). Zes jaar na afronding van het vwo hebben studenten die onder het sociaal leenstelsel vielen gemiddeld 7.400 euro meer studieschuld dan studenten die vielen onder de basisbeurs. Die toename overtreft de inflatie ruimschoots. Voor havo-leerlingen bedraagt het verschil ongeveer 3.500 euro.

De toename in de studieschuld is groter dan het bedrag van de weggevalen basisbeurs. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat studenten het aangaan van een studielening als de norm zijn gaan beschouwen toen de basisbeurs wegviel. Een andere mogelijke verklaring is dat de leenvoorwaarden gunstiger zijn geworden ten opzichte van die tijdens de basisbeurs. Zo is de aflossingstermijn verruimd van 15 jaar naar 35 jaar (DUO, 2024) en is het maximale leenbedrag verhoogd (Tweede Kamer, 2014; Verbunt en Van Bezooijen, 2024).

De kans op woningbezit

Hoewel banken bij hypotheekaanvragen rekening moeten houden met studieschulden, zien we vooralsnog geen aanwijzingen dat het leenstelsel invloed heeft op woningbezit. Het beperkte effect komt mogelijk doordat de hervorming van het leenstelsel relatief recent heeft plaatsgevonden. Net als bij eerdere generaties ligt het eigenwoningbezit in de ‘pechgeneratie’ rond de tien procent op 25- en 26-jarige leeftijd. De groep jongeren die al een huis kan kopen is niet representatief: zij hebben een lagere studieschuld en komen vaak uit gezinnen met een bovengemiddeld vermogen. Ook binnen deze groep is de gemiddelde studieschuld toegenomen ten opzichte van eerdere generaties. Om het volledige effect van de studieschuld op onder andere het woningbezit te bepalen, is het van belang om dit onderzoek te herzien als er meer data beschikbaar zijn. Andere effecten van het sociaal leenstelsel kunnen dan ook meegenomen worden. Studenten zijn bijvoorbeeld iets sneller gaan afstuderen, wat de baankansen en woningbezit kunnen beïnvloeden.

Literatuur

Berg, L. van den, en R. van Gaalen (2018) Gevolgen sociaal leenstelsel voor instroom hoger onderwijs. *Sociaal Bestek*, 80(4), 25.

DUO (2024) *Terugbetalingsregels*. Te vinden op www.duo.nl.

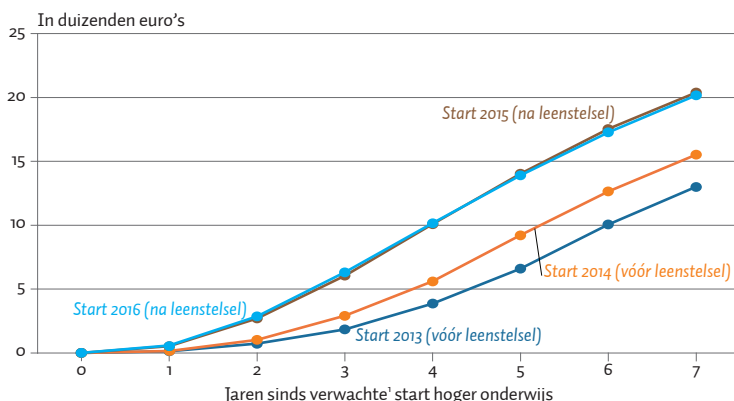
SER (2021) *Studeren zonder druk*. SER-verkenning 21/03.

Tweede Kamer (2014) *Wijziging van onder meer de Wet studiefinanciering 2000 in verband met de introductie van een nieuw stelsel van studiefinanciering in het hoger onderwijs en de uitvoering van een toekomstgerichte onderwijsagenda voor het hoger onderwijs*. Memorie van toelichting, 34035, nr. 3.

Verbunt, S. en E. van Bezooijen (2024) *Een betere kijk op studieschulden*. CPB Publicatie, december.

Gemiddelde studieschuld

FIGUUR 1

¹ De cohorten zijn gebaseerd op het verwachte jaar van instroom in het hoger onderwijs. Ze zijn samengesteld op basis van leerlingen die drie jaar eerder in het voortgezet onderwijs zaten. Zo bestaat het cohort 2013 uit leerlingen van wie werd verwacht dat ze in 2013 zouden beginnen aan het hoger onderwijs.

Data: CBS | ESB